

GENERO ERAGINAREN AURRE EBALUAZIOA EGIAZTATZEKO ARAUZKO TXOSTENA, GIPUZKOAKO LURRALDE HISTORIKOKO 2024rako AURREKONTU OROKORRAK ONARTZEN DITUEN FORU ARAUAREN AURREPROIEKTUARENA.

Ogasun eta Finantza Departamentuaren eskariz egiten da txosten hau, foru arau hauek xedatutakoa betetzeko asmoz: alde batetik, *6/2005 Foru Araua, uztailaren 12koa*, Gipuzkoako Lurralde Historikoaren Erakunde Antolaketa, Gobernu eta Administrazioari buruzkoa –70. artikulua–; eta bestetik, *2/2015 Foru Araua, martxoaren 9koa*, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa –27. artikulua–.

Zehazki, txostenaren helburua da Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Organoak egiaztatzea zuzen aplikatu den ala ez arau eta jarraibide hauetan xedatutakoa: *Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako 2/2015 Foru Arauaren 27. b) artikulua*, eta *Gipuzkoako Foru Aldundiaren izaera orokorreko xedapenen genero eragina aldeztetik ebaluatzeko txostenak egiteko jarraibideak, 2011ko ekainaren 21eko Diputatuaren Kontseiluaren Erabakiz onartutakoak*. Orobat, helburua da zentzu horretan hobetzeko proposamenak egitea.

2023ko urriaren 28an, Gipuzkoako Foru Aldundiko Ogasun eta Finantza Departamentuak Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Organoari eskatu zion goian aipatutako proiektuari buruzko genero eraginaren aurre ebaluazioa egiaztatzeko txostena. Aurreproiektu horren xedea da Gipuzkoako Lurralde Historikoko 2024rako aurrekontu orokorrak onartzea.

Foru arau bat denez, *2/2015 Foru Arauaren 27.1 artikulua* ezarritakoari jarraikiz, genero eraginaren aurre ebaluazioa behar du. Eta xede horrekin, proiektua sustatu edo eragin duen organoak dagokion genero eraginaren aurre ebaluazioko txostena egin du, aipatutako arauko 27.2 artikuluan aurreikusitakoarekin bat etorritik, hain zuzen ere.

Ondorioz, Berdintasun Zerbitzuak dagokion genero eraginaren aurre ebaluazioa egiaztatzeko txostena egin du, *15/2016 Foru Dekretuak, uztailaren 19koak, Diputatu Nagusiaren Alorraren egitura organikoari eta funtzionalari buruzkoak*, 12. artikuluan ezarritakoaren arabera.

EGIAZTAPENA

Gipuzkoako Lurralde Historikoaren 2024rako Aurrekontu Orokorrak onartzen dituen Foru Arauaren aurreproiektuaren genero inpaktuaren aurretiazko ebaluazio txostenak bi arau erregulazio mota aipatzen ditu: Gipuzkoako Lurralde Historikoaren 2024rako Aurrekontu Orokorrei buruzkoa; eta zerga araudian egindako aldaketa jakin batzuei buruzkoa, 2024ko urtarrilaren 1etik aurrera aplikatzekoa. Aldaketa horiek berariaz eragiten diete berandutze interesari, tasen eguneratzeari, Ondasun Higiezinaren gaineko Zergaren (OHZ) katastro balioen eguneratzeari eta Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zergari (PFEZ), zeinak aurreproiektuaren xedapen gehigarrietan eta azken xedapenetan jasoak baitaude.

Txosten hau aurkezten da aurrekontuek Gipuzkoako biztanleen bizi kalitatean duten eragina aztertzea ahalbidetzen duen azterlan gisa, edo bestela esanda, Gipuzkoako Foru Aldundiak diseinatutako gastu eta sarrera politikek emakumeen eta gizonen berdintasunean izan dezaketen eragina aztertzen du. Esparru horretan, nahiz eta txostenak, neurri handi batean, gastu programak aztertzen dituen, diru sarreraren genero eragina ere aztertzen du, zerga figura esanguratsu batzuk aztertuz (bereziki, Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zerga eta Ondarearen gaineko Zerga), gastu fiskala aztertuz eta aztergai dugun aurreproiektuan berariaz jasotako zerga aldaketak aztertuz.

Horretarako, txostenak zazpi atal ditu, 2024rako aurrekontu orokorren genero inpaktuari buruz egiten den azterketarekin lotutako hainbat alderdiren berri ematen dutenak. Jarraian labur-labur aztertuko ditugu.

Lehenik eta behin, 2021az geroztik Gipuzkoako Foru Aldundiaren aurrekontu programetan eta zerga politikan genero ikuspegia txertatzeko diseinatutako estrategia ezartzeko eta hobetzeko eta, beraz, aurrekontu orokorren eta kontu orokorraren genero eraginaren aurretiazko ebaluazioa hobetzeko artikulatutako **lan prozesuen** berri eman da.

Bigarrenik, Gipuzkoako Lurralde Historikoan emakumeen eta gizonen berdintasunari buruzko **diagnostiko orokor** bat egiten da. Horretarako, gaiaren erreferentzia diren adierazle batzuk erabiltzen dira, horien bilakaeraren berri ematen da ikuspegi historiko batetik, eta adierazle horiek EBrekiko alderatzen dira.

Era berean, pobreziako eta gizarte bazterketako arriskuarekin lotutako genero desberdintasunei buruzko informazioa jasotzen da, baita emakumeek aurre egin beharreko indarkeria matxistaren egoerari buruzkoa ere.

Gainera, enpleguari eta prestakuntzari dagokienez, segregazio horizontalaren ondorioz emakumeen eta gizonen artean dauden desberdintasunak aztertzen dira. Genero arrakalak ere jasotzen dira, enpleguaren kalitateari eta baldintzei dagokienez.

Hirugarrenik, **Gipuzkoako Foru Aldundiko** langileei eragiten dieten emakumeen eta gizonen arteko **desberdintasunak** aztertzen dira, eta egiaztatzen da aurreko ekitaldietan identifikatutako genero arrakalak beren horretan jarraitzen dutela, bereziki, jarduera arloei, erantzukizuneko postuei, lan baldintzei eta familia eta lana bateragarri egiteko neurrien erabilerari lotuta.

Laugarrenik, aurkeztutako aurrekontu globalari dagokionez **garrantzi handia eta ertaina** duten aurrekontu programek genero ikuspegitik duten pisua aztertzen da, baita *Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Gipuzkoako III. Plana* ezartzera bideratutako gastuaren pisua ere.

Horrela, aztertutako 44 aurrekontu programak (aurrekontu programa guztien % 3) kudeaketa propioa aurrekontu osoaren % 74,4 dira (1.129 milioi euroetatik 839 milioi). Era berean, 44 aurrekontu programa horien garapenaren esparruan, eta foru departamentuek EBA tresnari erantsitako datuen arabera, berdintasun politiketara bideratutako gastua 23,7 milioi euro dela kalkulatu da (berezko kudeaketa aurrekontuaren % 2,1), 13,3 milioi euro garrantzi handiko programei dagozkie, eta 10,4 milioi euro garrantzi ertaineko programei.

Bosgarrenik eta seigarrenik, genero ikuspegitik garrantzi handi eta ertain gisa sailkatutako programen **eragin gaitasuna** aztertzen da, onuradun talde nagusien artean duten banaketa kontuan hartuta. Programa horien datuak sexuaren arabera bereizita ematen dira, eta programa horiek onuradun diren emakumeen eta gizonen bizi kalitatea neurtzeko oinarrizko gaitasunetan duten eragina aztertzen da.

Zazpigarrenik eta azkenik, **diru sarrera** publikoak genero ikuspegitik aztertzen dira, eta horretarako, honako hauek aztertzen dira: PFEZa eta Ondarearen gaineko Zerga, gastu fiskala eta txosten honen xede den aurreproiektuan berariaz jasotako eta atal honen hasieran zerrendatutako zerga aldaketak.

Testuinguru horretan, eta diru sarreren azterketaren zatiari dagokionez, behar bezala identifikatzen da aurreproiektuaren xedapenetan proposatutako arau aldaketen **genero egokitasuna**. Aldaketa horiek, zehazki, OHZri –katastro balioen eguneratzea– eta PFEZri buruzkoak dira –zergaren hainbat zenbateko % 2,5 eguneratzea, bereziki, baterako tributazioagatiko murrizketa, kuota orokorraren murrizketa, ondorengoagatiko kenkaria, aurrekoengatiko kenkaria, ondorengoei elikagaiak ordaintzeagatiko kenkaria, adinagatiko kenkaria eta mendekotasun/desgaitasunagatiko kenkaria. Hala, generoarekin bat datozela

zehazten da, talde hartzaile gisa emakumeak eta gizonak dituztelako, emakumeek eta gizonen baliabideak eskuratzeari eta/edo kontrolatzeari eragiten diotelako, eta genero rolak eta estereotipoak haustea eragin dezaketelako.

Jarraian, **emakumeen eta gizonen abiapuntu**ko egoera identifikatzen da, bi zergei lotutako aldaketei dagokienez.

Hala, alde batetik, OHZren aitortzen dituzten datuen arabera bereizita dauden 2022ko datuen azterketak erakusten du emakumeak deklaratzailerik guztien % 51,4 direla, deklaraturik ondasunek katastro balioaren % 52,4 metatzen dutela eta OHZren % 52,1 ordaintzen dutela (56 milioi, gizonen ordaintzen dituzten 52 milioien aldean).

Bestalde, 2022ko ekitaldiari dagozkion PFEZaren aitortzen dituzten datuen azterketa orokorrak erakusten du, OHZn ez bezala, aitortzen % 54,2 gizonen egiten dituztela eta zenbateko handiagoa ordaintzen dutela zergagatik (% 63,3, eta % 36,89 emakumeek).

Era berean, proposaturikotako aldaketekin lotutako genero arrakalen azterketa espezifikoak, eta zergaren zenbateko desberdinak % 2,5 eguneratzeari dagokienez, erakusten du gizonen emakumeek baino onura handiagoa jasotzen dutela eragindako murrizketetatik eta hainbat kenkaritatik.

Azkenik, arau aldaketa horien **genero eragina** baloratzen du txostenak. OHZri dagokienez, proposaturikotako aldaketak 2,3 milioi euroko eragin positiboa izango du bilketan, eta eragin positiboa, mugatua bada ere, emakumeen eta gizonen berdintasunean. Horrela, bilketa zenbateko zenbatetsiaren % 47,9 gizonen dagokie –nahiz eta pertsona fisikoen katastro balioaren % 47,6 metatzen duten– eta % 52,1 emakumeen, katastro balio horren % 52,4 metatzen baitute.

PFEZari dagokienez, uste da proposaturikotako neurriek 30,7 milioi euroko eragin negatiboa izango dutela bilketan, eta eragin positiboa izango dutela emakumeen eta gizonen berdintasunean; izan ere, emakumeek zergaren bidez bildutako guztiaren % 36,89 ordaintzetik % 36,85 ordaintzera igaroko liriteke. Hala ere, OHZren kasuan bezala, aurreikusitako genero eragin positiboa oso txikia izango litzateke, emakumeen errenta erabilgarria ia ez baita igoko.

Bestalde, kontuan hartu behar da, zerga kontzeptu batzuen bilketa eragina sexuaren arabera nola banatzen den kontuan hartuta, gizonen onura bereziak izango dituztela, bereziki baterako zerga ordaintzeari lotutakoak (gizonen % 74,5ek eta emakumeen % 25,5ek aplikatzen dute) eta ondorengoei elikagaiak ordaintzeagatik urteko kenkaria (gizonen % 95,6k eta emakumeen % 4,4k aplikatzen dute).

Alabaina, baterako tributazioari dagokionez, aurreproiektua sustatu duen organoak berak ohartarazi du genero azterketaren zailtasun metodologikoez (zergadun bat baino gehiago duten baterako aitoren kasuan, aitorenari esleitzen zaio zerga oinarrian zenbateko handiena duen pertsonaren sexua) nabarmen mugatu lezaketela ebaluazioa, eta are alda lezaketela egiten den genero eraginaren balorazioa.

Orain arte egindako ibilbidea kontuan hartuta, ondoriozta daiteke aurreko txostenen foru arauaren proiektuaren zati baten genero eraginaren aurreko ebaluazioari buruzko txosten osoa baino ez dela. Hala, planteatutako zerga aldaketan kasuan, horien azterketa osoa egiten da, proposatutako aldaketa batzuen genero egokitasuna behar bezala identifikatzen delako, emakumeen eta gizonen abiapuntuko egoera aztertzen delako, OHZren eta PFEZren zergei buruzko datuak sexuaren arabera bereizita emanez, eta aldaketa horiek emakumeen eta gizonen berdintasunean izango duten genero eragina baloratzen delako.

Bestalde, eta 2024ko gastuari dagokion proiektuaren zatia dagokionez, aurreko programak genero ikuspegitik aztertzerakoan hobekuntza metodologikoa sartzeko ahalegin nabarmena ikusten da, hala nola abian jarritako prozesu espezifikoak (14), foru aurreko programen guztien sailkapena genero garrantziaren arabera eguneratzea (horretarako, teknikoki argia eta zorrotza den sistema bat sortzen du) eta berdintasun ekintza nagusiei esleitutako kredituen izaera mugatzailea zehaztea.

Hala ere, emakumeen eta gizonen arteko desberdintasunak identifikatzen badira ere, ez dira sakonago aztertzen eta interpretatzen genero ikuspegitik, eta, funtsezkoa dena, ez da egiten aztergai diren aurreko programen genero eraginaren balorazioa. Ondorioz, ezin da berdintasunaren aldeko neurriak identifikatu eta txertatu, Gipuzkoako Lurralde Historikoan emakumeen eta gizonen berdintasunean aurrerapen positiboak aurreko direla zorrotz ondorioztatu ahal izateko.

Illo horretan, komenigarria eta espero izatekoa litzateke, hurrengo aurreko arauaren proiektuari begira, prozesu hori osorik egitea, berriaz lantzen ari diren aurreko programekin gutxienez. Hori baliagarria izango litzateke genero eraginaren aurreko balorazioa egiteko, eta eredu izango litzateke beste programa batzuetarako.

ONDORIOA ETA HOBEKUNTZA PROPOSAMENAK

Azaldutako guztiaren arabera, eta *2/2015 Foru Arauak, martxoaren 9koak, emakumeen eta gizonen berdintasunerakoak, 27.2.b)* artikuluan dioena betez, egiaztatu da 2024ko *Aurrekontu Orokorrak onartzen dituen Foru Arauaren aurreproiektua* sustatu duen departamentuak **partzialki ezarri duela 2/2015 Foru Arauak 27.** artikuluan xedatutako prozedura.

Izan ere, dagokion prozeduran ezarritako urratsetako batzuk jarraitu badira ere – aurreproiektuaren genero egokitasuna identifikatzea, emakumeen eta gizonen egoera identifikatzea eta aztertzea– aurreproiektuan araututako alderdiei dagokienez, genero inpaktuaren aurretiazko ebaluazioa ez da osatu aurrekontu programen kasuan, baina bai egin dela proposatutako zerga aldaketen kasuan. Gastuei buruzko aurrekontu zatiaren inpaktuaren aurretiazko ebaluaziorik egin ez denez, ez da berdintasunaren aldeko neurririk sartu aurreikusitako gastu programek izan litzaketan eragin negatiboak, baleude, neutralizatzeko. Txosten honetan aztertzen da.

Bestalde, aurreikusitako diru sarrera publikoen genero ikuspegitik egiten den analisiari dagokionez, nabarmendu behar da ahalegin handia egiten dela zerga figura garrantzitsuenetako batzuen azterketa zabaltzeko, hala nola PFEZarena eta Ondarearen gaineko Zergarena. Izan ere, txostenean bertan adierazten denez, garrantzi handia dute sortutako aberastasunaren banaketarako eta desberdintasun ekonomiko eta sozialen murrizketarako, aurrekontu publikoen beste aldea diren heinean.

Illo horretan, oso interesgarriak dira bi zergetan identifikatutako genero arrakalei eta horiek azal ditzaketan arrazoiei buruz ematen diren datu batzuk. Hala, PFEZari dagokionez, adierazten da ezen, zergaren izaera progresiboa, kenkarien aplikazio txikiagoa (10 eta 15 puntu arteko arrakala negatiboa da emakumeentzat) eta lan errendimenduekiko desberdintasun iraunkorrak (soldatak eta pentsioak barne) direla eta, ordaindu beharreko guztizko kantitatean dagoen genero arrakala handiagoa dela aitortutako errentetan baino (aitorpenekiko arrakala 10,2 puntu negatiboa da emakumeentzat), eta 27,5 puntu txikiagoa da emakumeen artean.

Bestalde, Ondarearen gaineko Zergari dagokionez, emakumeek gizonen baino ondare gehiago aitortzen dute, nahiz eta, horren balioa gizonen aitortutakoa baino txikiagoa denez, zergagatik gutxiago ordaintzen duten (ordaindu beharreko azken zenbatekoan dagoen genero arrakala 9,5 puntu negatibokoa da emakumeentzat). Horri dagokionez, txostenak honako hau adierazten du: «*Salbuetsitako ondasun eta eskubideen azterketak agerian utzi du gizonen*

emakumeek baino neurri handiagoan baliatzen dituztela salbuespen horiek, duten ondare motagatik, eta, horrela, emakumeek duten zerga karga handiagoa da. Beraz, ez litzateke alde batera utzi behar ondasun subjektuak/ondasun salbuetsiak katalogatzean izan lezakeen eragina».

Halaber, txostenak genero ikuspegitik aztertzen ditu aurreproiektuan aurreikusitako gastu fiskalak. 2.394 milioi euro dira, hau da, zerga gastu teorikoen % 27,8. Horrek esan nahi du murrizketa egon dela 2023. urtearekin alderatuta, urte horretan aurreikusitako gastu fiskalaren zenbatekoa 2.587 milioi eurokoa izan baitzen (zerga sarrera teorikoen % 30,3).

Aurreikusitako gastu fiskal gehienak Balio Erantsiaren gaineko Zergari dagozkio (1.249 milioi euro), eta ondoren, zenbatekoaren arabera, Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zerga agertzen da, 781 milioi eurekin. Izaera pertsonaleko bi zerga nagusien (PFEZ eta Ondarea) sexuaren araberako banakapenak erakusten du aztertutako zerga gastu osoaren % 59,7 gizonei dagokiela, eta gainerako % 40,3 emakumeei.

Hau da, gizonek emakumeek baino onura handiagoa ateratzen diote foru ogasunaren diru sarreraren murrizketari, zenbait figuraren bitartez, hala nola salbuespenak, murrizketak, kenketak, hobariak eta abar.

Nolanahi ere, azpimarratu behar da garrantzitsuak direla 2021etik aurrera Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Organoaren, Aurrekontu Zerbitzuaren, Zerga eta Finantza Politikako Zuzendaritzaren eta Ogasun eta Finantza Departamentuko Berdintasunerako Unitatearen artean antolatutako lan prozesuak, aurrekontuen genero inpaktuaren aurretiazko balorazioaren kalitatea kuantitatiboki eta kualitatiboki hobetzeko. Prozesu horien berri ematen da organo sustatzailearen txostenean. Bereziki, alderdi hauek nabarmendu behar dira:

- Genero ikuspegia duten gastu programen azterketa 14 programetara zabaltzea, 2023an baino 10 programa gehiago gehituz, genero arrakalen identifikazioa, estatistika datuen eskuragarritasuna eta horiek interpretatzeko ardura duten taldeen gaikuntza hobetuz.
- Aurrekontu programen beste sailkapen bat ezarri izana genero garrantziaren arabera, irizpide argi eta zorrotzekin ikuspuntu teknikitik, aurrekontu programek errealitatea emakumeen eta gizonen berdintasunaren ikuspegitik eraldatzeko duten inpaktu potentzialarekin hobeto lerrokatzeko.
- Aurrekontu orokorren aurreproiektuan aurreikusitako diru sarreraren azterketa genero ikuspegitik zabaldu eta sakondu izana.
- Aldaketak egitea aurreikustea, aztergai dugun txostenean egindakoez gain, aurrekontu orokorren eta kontu orokorraren genero eraginaren aurretiazko ebaluazio txostenen erudian, oro har hobetu dadin, emakumeen eta gizonen berdintasunaren ikuspegitik, aurrekontuen plangintzaren, egikaritzearen eta ebaluazioaren zikloa.

Baterako ahalegin horrek balioa du, ez bakarrik aurrekontu zikloaren, oro har, eta aurrekontu orokorren, bereziki, genero inaktuaren alde aurreko ebaluazioa nabarmen hobetzea ahalbidetuko duelako, baizik eta, batez ere, Gipuzkoako Lurralde Historikoan etorkizuneko aurrekontu diseinuak emakumeen eta gizonen berdintasunarekin lotutako aginduak benetan betetzen dituela bermatzeko zorroztasunez, aurrera egin ahal izateko egiturazko baldintzak sortzen dituelako.

Ibilbide hori bultzatzeko asmoz, **hobekuntza proposamen** hauek egin dira, kontuan hartuta, alde batetik, gastuak eta, bestetik, diru sarrerak.

2024an aurreikusitako gastuen inguruko hobekuntza proposamenak

- Lehenik eta behin, arau aurreproiektuak zioen azalpenean adierazten duenez, gizarte eta ekonomia eremuak oso garrantzitsuak dira oro har desberdintasunen aurka borrokatzeko, eta desberdintasun horien barruan, bereziki, emakumeen eta gizonen berdintasunarekin lotutakoak dira. Hori dela eta, gomendatzen da aurreko ekitaldietako egiaztapen txostenetan adierazi den bezala, **garrantzi handia eta ertaina duten aurrekontu programen genero eraginaren balorazioa hobetzeko ahalegina areagotzen jarraitzea** (txosten honetan aztertzen da). Bereziki, **Zainketetako eta Gizarte Politiketako Departamentuari eta Ekonomia Sustatzeko Departamentuari** lotutako aurrekontu programak. Are gehiago, kontuan hartuta lehenengoaren aurrekontu programen ia % 78 garrantzi handiko gisa sailkatuta daudela genero ikuspegitik, eta baliabide bolumena, gainera, foru kudeaketaren berezko aurrekontuaren % 45,63 dela. Azterketa hori funtsezkoa izango litzateke 2024rako aurrekontu orokorren proiektuaren genero eragina nolabaiteko zorroztasunez aurreikusi ahal izateko, gutxienez 2023ko ikuspegiarekin alderatuta.
- Bestalde, eta Zainketetako eta Gizarte Politiketako Departamentuaren programen azterketarekin lotutako gomendioekin jarraituz, eta, bereziki, **indarkeria matxistaren** biktime diren emakumeak gizarteratzeko eta haiei arreta emateko programaren azterketarekin, beharrezkoa da argitzea zer interpretazio egiten den txostenean sexuaren arabera bereizita ematen diren eta indarkeria matxistaren biktimei arreta emateko zerbitzuan artatutako pertsonen buruzkoak diren datuetatik. Horien arabera, artatutako pertsonen % 82,50 emakumeak izan dira, eta % 17,50 gizonak. Foru Aldundian emakumeen aurkako indarkeria matxistaren aurka borrokatzeko politikaren arau esparrua kontuan hartuta, ulertzen da artatutako gizonen buruzko datuak lotuta daudela genero indarkeriaren biktime diren emakumeen adingabeei eta senideei emandako arretarekin, eta halakotzat hartzen direla arlo horretan egindako lege erregulazio berrien arabera.

Nolanahi ere, ondo legoke argitzea, politika horri berdintasunaren ikuspegitik heltzeari buruzko nahasketak saihesteko.

- Era berean, aurrekontu orokorren aurreproiektuaren genero eraginaren aurretiazko ebaluazioa osorik egin ahal izateko, aurrekontu programa bakoitzaren genero inpaktuaren aurretiazko ebaluazioa egiteaz gain, txostenak aurrekontu orokorren proiektuak Gipuzkoako emakumeen eta gizonen berdintasunean duen **eragin orokorra ebaluatu** beharko luke.
- Era berean, **emakumeen eta gizonen berdintasunerako politikara bideratutako foru gastuaren** identifikazioa hobetu beharko litzateke, ahalik eta zorrotasun handiena emateko, gaur egun egiten diren zenbatespenak ez baitira argiak eta batzuetan ez baitira egokitzen arloko gastuaren benetako errealitatera. Ildo horretan, funtsezkoa da berdintasunaren arloko jardueren aurrekontu plangintzan aurrera egitea, "ekintza nagusi" gisa; horretarako, berariazko ordainketa kredituak esleitu behar zaizkie, horien jarraipen zuzen eta argiarekin.
- Azkenik, 2023ko txostenean egin zen bezala, gomendatzen da aurrekontua egituratzen duten **sailkapenen azterketa** aurrekontu orokorren aurreproiektuaren ebaluazioan sartzea, Ogasun eta Finantza Departamentuak berak egindako 2024ko aurrekontu proiektua egiteko jarraibide teknikoetan jasotako gomendioen arabera:
  - **Sailkapen organikoa:** Sailkapen honetan, berdintasuneko aurrekontu programak kudeaketako aurrekontu propio osoarekiko duen pisu erlatiboaren bilakaera aztertu eta alderatu beharko litzateke, gastuaren analisisian funtsezkoa den genero adierazle gisa.
  - **Sailkapen ekonomikoa:** azterketaren beste hurbilketa bat egin liteke gastuaren izaera kontuan hartuta, honako kapitulu hauen bitartez:
    - 1. kapitulua, «Langile gastuak»: emakumeen eta gizonen ordainsarien banaketa, langile politikako beste gai batzuen artean.
    - 2. kapitulua, «Ondasun eta zerbitzuetako gastu arruntak»: bertan, adibidez, genero ikuspegia jasotzen duen kontratazio publikoaren arloan izandako aurrerapenen edo atzerapenen berri eman liteke, berdintasun klausulak txertatzen dituen kontratazio publikoaren bolumenari eta benetako eraginari buruzko datuak eskainiz.

- 4. kapitulua, «Transferentzia arruntak eta kapital transferentziak»: dirulaguntzen politikari dagokionez, aurreko ekitaldietako datuak eman daitezke, bai eta mota guztietako dirulaguntzen oinarrietan berdintasun klausulak sartzeko egindako aurrerapenen eta horien benetako eraginaren berri eman ere.

- Programen arabera sailkapena: Sailkapen honetan, aurrekontu programa kreditu multzo bat da (dagozkion kapituluekin), erakundearen helburuak biltzen dituena; besteak beste, emakumeen eta gizonen berdintasuna. Badago programen genero garrantziaren sailkapen bat, eta kategoria hauek hartzen ditu bere baitan: «handia», «ertaina» eta «txikia». Horregatik, garrantzi ertain eta handikotzat sailkatutako aurrekontu programek berdintasuneko helburuak eta ekintzak txertatzen dituzte beren plangintzan, aurrekontuak emaitzetara bideratzeko EBA aplikazioaren testuinguruan. Esparru horretan, gomendagarria litzateke analisi bikoitza egitea:
  - Alde batetik, datu orokorrak ematea programa horien baturak aurrekontu osoan duen pisu erlatiboaren bilakaerari buruz, orain arte egin den bezala, bai eta dagozkien EBA fitxetan emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko esleitutako kredituei buruz ere.
  - Bestetik, programen genero eraginari buruzko txosten espezifikoak aurkeztea, berdintasunaren ikuspegitik duten garrantzia kontuan hartuta, eta, logikoa denez, garrantzi handikoak direnetatik hasita, programari eragiten dioten genero desberdintasunak eta aurrekontuan bertan horiei aurre egiteko hartutako neurriak adierazita.

1. 2024an aurreikusitako diru sarreraren inguruko hobekuntza proposamenak

Alde batetik, proposatzen da 2024ko aurrekontuak emakumeengan eta gizonengan duen eraginaren azterketa zabaltzen eta sakontzen jarraitzea, diru sarreraren politikaren ikuspegitik. Hala, diru sarreraren politikak emakumeengan eta gizonengan izan dezakeen eragin desberdina identifikatzeak zerga sistema osoari eragiten badio ere, eta hura aldatzea aztergai dugun aurreproiektuaren xedea ez bada ere, beharrezkoa da genero ikuspegitik aztertzea, urtero proposatzen diren zerga aldaketen ondorioz egiten diren genero eraginaren ebaluazioen kalitatea hobetzeko.

Bestalde, txostenak aurreikusten du OHZn eta PFEZn proposatutako aldaketek eragin positiboa izango dutela, baina oso mugatua, emakumeen eta gizonen berdintasunean. Gainera, aurreproiektuaren esparruan araututako alderdiak zergaren gaineko aurreko aldaketen eguneratzeak eta luzapenak baino ez dira. Hala eta guztiz ere, komenigarria litzateke zenbait alderdiri buruz hausnartzea, eta horietako batzuk txostenean bertan aipatzen dira, sortzen diren arazoei irtenbideak bilatzeko:

- Baterako tributazioak genero analisirako dakartzan zailtasun metodologikoak; izan ere, organo sustatzailearen txostenaren arabera, «nabarmen mugatu dezake ebaluazioa eta egiten den genero eraginaren balorazioa aldatzera ere iris daiteke».
- PFEZaren bi zerga kategoriatan –baterako tributazioaren ondoriozko murrizketan eta ondorengoei elikagaiak ordaintzeagatik kenkarian– agerian geratzen diren genero arrakala handiak, kategoria horien aldaketak batez ere gizonentzat mesedegarriak baitira.

Azkenik, **hizkuntzaren erabilera ez sexistari** dagokionez, testuaren gaztelaniazko bertsioan, ikusten da ahalegin bat egin dela hizkuntza inklusiboa erabiltzeko. Hala ere, maskulinoan erabilitako termino batzuk identifikatu dira, forma bikoitzak erabil ditzaketenak, bertsio inpersonalean, edo dagokion forma femeninoa edo maskulinoa zuzen egotzi, bertsio pertsonalizatuan. Adibidez, “El diputado general”, “el director general de Finanzas y Presupuestos” odo “la diputada foral del Departamento de Gobernanza”. Barra ez erabiltzea ere gomendatzen da, forma bikoitzak baizik. Adibidez, “la retribución de un Director/a del Gobierno Vasco” formularen ordean “la retribución de las Directoras y los Directores de Gobierno Vasco” erabiltzea proposatzen da.

Donostian, 2023ko urriaren 30ean.

Laura Gómez Hernández
Berdintasun teknikaria

Ana Agirre Saez de Eguilaz
Berdintasun zerbitzuburua

Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Organoa